

Legepladsen på Israels plads har et køn – den er dreng

Af Peter Burhøj pbu@berlingske.dk

Det offentlige rum skaber børns køn, og som det er lige nu, gør det piger til »rigtige piger« og drenge til »rigtige drenge«. Det har åbenlyst negative konsekvenser, mener kønssociolog Cecilie Nørgaard.

Drenge og piger går ud i samme verden, men bliver taget vidt forskelligt imod.

Så når lille Vilas falder i børnehaven og slår knæet, siger pædagogen friskt: »Op med dig, op igen, det skal du nok klare og ud over marken igen med dig, kammerat.«

Når Lilli Marie gør det samme, bliver hun listet op på knæet: »Årh, lille skat, det kan jeg godt forstå, det ser heller ikke rart ud.«

Når de besøger legetøjsbutikken efter skole, sker det samme.

Vilas rækker op på hylderne og køber ved kassen en identitet, som er vild og aggressiv og farvet i mørke og blå nuancer. Lilli Marie køber en tutte-nuttet candyfloss-farvet verden af papkasser og plastik. En yndig og omsorgsfuld identitet har hun jo og til syne for andre.

Det offentlige rum er med til at skabe børns køn, og så længe det sker så stereotyp, som tilfældet har været de seneste 10-15 år, giver det børnene en række udfordringer, som de trækker med sig hele livet igennem.

Kønssociolog Cecilie Nørgaard skærer det med eksemplerne ud i pap – det ved hun godt – men det gør dem ikke mindre sande og da slet ikke mindre problematiske. Børn opfanger lynsnart, hvordan kultur skaber normer, der formidler, hvordan man er »rigtig pige« og »rigtig dreng«. Og børnene gentager troligt disse kønsnormer for at gøre sig genkendelige over for den verden, de lever i. De gør, hvad der forventes.

»Det offentlige rum – daginstitutionerne, legepladsen, TV og BR – citerer igen og igen én historie om to stereotype fortællinger om køn. De normer fortæller, at det er mere passende for en pige at være passiv, yndig, have meget identitet i sit udseende, være tilbageholdende og endelig ikke have rundsav på albuerne, men dog være dygtig – og måske endda ligefrem dobbelt dygtig. Ligesom der er en fast fortælling om at være dreng, som fordrer, at han er stærk på den fysiske måde, men også gerne på den mentale, at han ikke viser, at han er så dygtig i skolen, men er en smule grov og ikke er så god til at passe på sig selv og ikke viser følelser. Når den samme fortælling om køn bliver citeret igen og igen i det offentlige rum, vokser normerne sig store og

stærke og svære at afvige fra,« siger Cecilie Nørgaard.

Plastiske hjerner

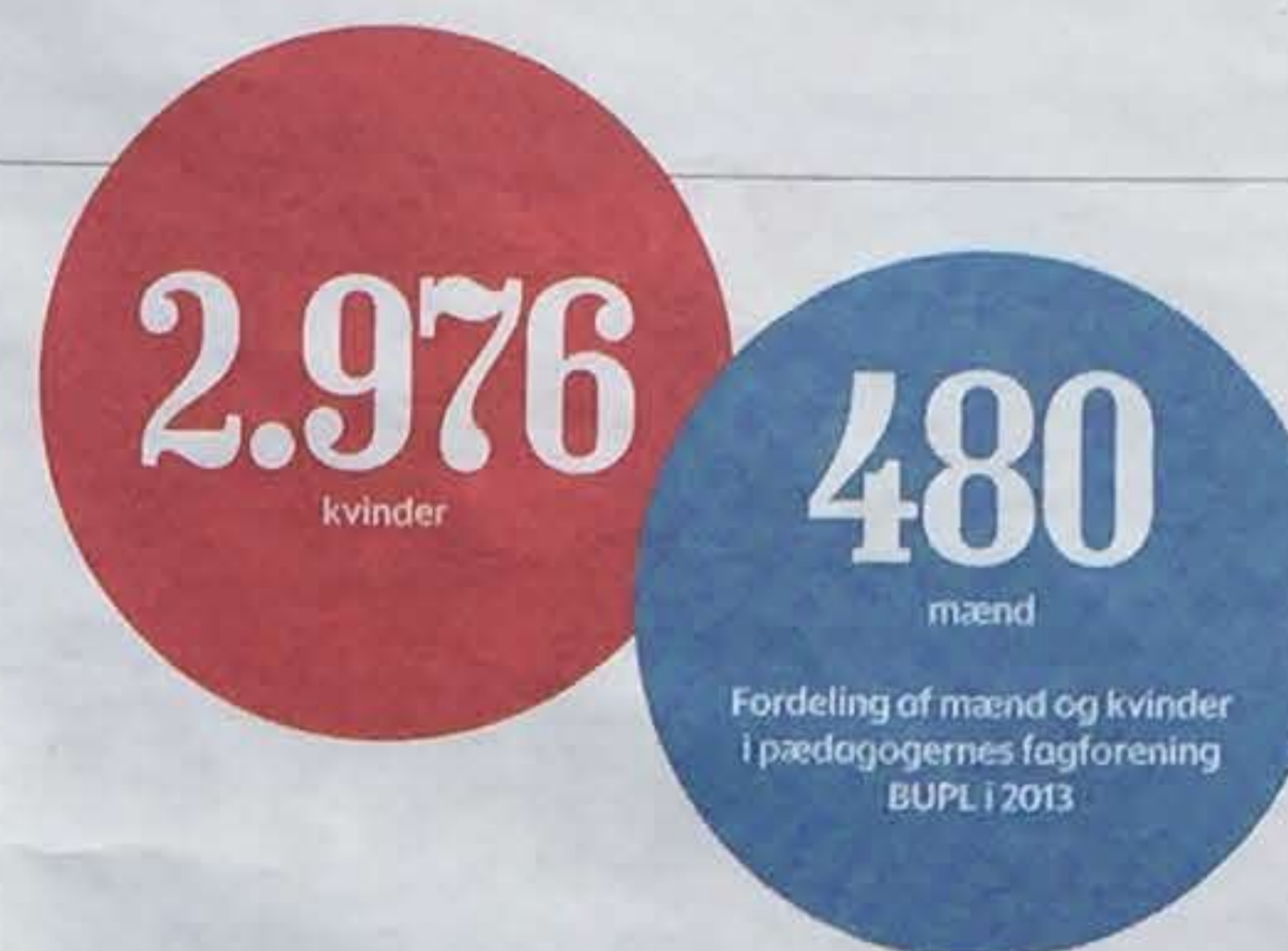
Cecilie Nørgaard er indehaver af virksomheden Mangfold, som arbejder med at videreformidle ideer og løsninger på baggrund af forskningsbaseret viden om køn og diversitet. Hun er også arrangør og moderator på den første paneldebat under kultureventen Talk Town 2017, der i København har kønspolitiske emner på plakaten. Den debat, som hun styrer,

»På Israels Plads i København kan du som dreng få glæden af at kunne være fysisk aktiv og dyrke sport og få luft, men som pige – hvis du da overhovedet er der – så kan du sidde og kigge på, hvad drengene laver. Det er ikke et lige så tilgængeligt rum for piger og ikke et rum, hvor piger er fysisk aktive,« mener kønssociolog Cecilie Nørgaard. Foto: Thomas Løkfeldt

har fået overskriften »Det offentlige rum som medskaber af børns køn.«

I panelet sidder blandt andre arkitekten Dorte Mandrup og professor i hjerneforskning Christian Gerlach. Han var vigtig at få med, understreger Cecilie Nørgaard, eftersom han kan være med til at opklare nogle af de myter, der indimellem opstår i kønsdebatten. Selv lægger hun meget vægt på forskningen.

»Forskningen viser, at hjerner er plastiske og udvikler sig, som de bliver stimuleret.

“

Jeg vil ikke tilbage til 70'erne – alle skal ikke være ens. Tværtimod handler det om plads til større diversitet.

Cecilie Nørgaard, kønssociolog

TALK TOWN 2017

Talk Town startede i 2016 i anledning af Danmarks værtskab for den internationale kvindekonference Women Deliver. I år handler debatterne om hverdagssexisme, køn, arbejde, kunst og sex, og det hele løber af stabelen på Hovedbiblioteket i Krystalgade i København 18. maj og to dage frem. Cecilie Nørgaards debatten kommer med overskriften »Det offentlige rum som medskaber af børns køn« og kører allerede på onsdag i forbindelse med, at programmet for Talk Town 2017 præsenteres.

Byens maskuline pladser

Ikke bare legetøjsbutikken og daginstitutionen udgør et kønnet rum. Det gør byens legepladser og åbne rum også, mener Cecilie Nørgaard. »Israels Plads i København er et eksempel. Her har du glæden af som dreng at kunne være fysisk aktiv og dyrke sport og få luft, men som pige – hvis du da overhovedet er der – så kan du sidde og kigge på, hvad drengene laver. Det er ikke et lige så tilgængeligt rum for piger og ikke et rum, hvor piger er fysisk aktive.«

Hvorfor er det sådan? Piger kan vel også indtage den plads på rulleskøjter og med en fodbold.

»Vi er ikke vant til at medtænke normbevidste kønsperspektiver i udformningen af offentlige rum. Hvis ikke vi har blik for, at et rum også kan være kønnet, så forstår vi ikke, at rum kan skabe legitime adgange for nogle og ikke for andre. Indtil for ti år siden var fodbold en såkaldt drengesport, og nu kan vi se, at piger også kan spille fodbold, men fordi vi behæfter det rum med en forståelse af maskulinitet, så skaber det let adgang for drenge at gå til det rum og en svær adgang for piger. Så kan man spørge, som du gør, hvorfor går pigerne ikke bare derind?«

Ja, præcis!

I fritidsklubber er der ofte krea-rum eller syrum, og de er ofte lyserøde, og der står symaskiner, som en kvindelig pædagog kan hjælpe med. En dreng kan sagtens gå ind i det rum, han er ganske givet meget velkommen, men det er bare rigtig svært i en kultur som vores, hvor kønnet er den kategori, der fylder mest i vores opfattelse af os selv og hinanden. Det er svært at gå ind i et rum, hvor man mister sin maskulinitet eller femininitet, for hvem er man så?»

Men hvordan kommer man så uden om at farve alt i jordfarver, hvis både drenge og piger skal dele disse rum, når nu piger går mere på rød og drenge på blå, i hvert fald før man kom-

mer de normer til livs?

»Vi bliver i systuen. Hvis man forstår, at fysiske og mentale rum kan være kønnet og derfor skaber barrierer for nogle og privilegier for andre på grund af historiske og kulturelle omstændigheder, så er man bevidst om det og kan røkke ved det ved at benytte selvsamme mekanismer,« siger Cecilie Nørgaard og fortsætter:

»Når vi ved, at lyserød i vores kultur i dag er behæftet med femininitet, og at netop dette kan gøre det svært for nogle drenge at turde træde ind i dette fysiske og symbolske univers, så kunne vi jo arbejde med at putte andre farver, aktiviteter, personale ind i det rum, så fokus i højere grad var på den kreative aktivitet end på kønnet. Det ville give lettere adgang for alle de børn, der måtte ønske at blive udfordret kreativt,« siger hun.

»Vi kan se i dag, at der er lige så mange mandlige kunstnere, tøjdesignere og alt muligt andet kreativt. Lyserød var for 100 år siden en såkaldt drengefarve i Danmark. Farvers symbolik er kulturel og noget, man tillægger betydning. Lyserød var en maskulin farve, en farve, man forbandt med disciplin og målrettedhed og andre traditionelt maskuline dyder. Det er fattigt for det enkelte individ, men også for samfundet, at vi begrænser børnene i et halvt univers, fra de bliver født, når vi kan se, at der er potentiale for det dobbelte.«

Boys will be boys?

Når Cecilie Nørgaard går til kamp mod den måde, som samfundet efter årtusindeskiftet skaber køn på, er det ikke for principets skyld, om man vil. Men der er nu så meget forskning på området, at det ikke længere giver mening, at myter dominerer og skaber uhensigtsmæssige konsekvenser for børn og senere voksne. Vi må være os det ansvar bevidst, at vi medskaber børns køn. Hvad enten vi skaber, sælger eller på anden måde tager del i børns kultur. Og vi må gøre os umage for ikke at reproducere gamle stereotyper, men åbne mulighederne for det enkelte barns identitetsdannelse, mener hun.

Udfordringen er, at normer hænger ved og bliver svære at smide gennem voksenlivet og så. Normerne påvirker identitetskabelse, trivsel, læring, muligheder og drømme i livet.

I børnelivet er det med til at skabe dårligt selvværd for tynde piger eller drenge, der underpræsterer i skolen. For når du falder uden for normen, så har det konsekvenser. Jo smalle normen er, jo større er sandsynligheden for at falde ved siden af den,« siger hun og fortsætter:

»Ulempen ved de skarpe kønsnormer er blandt andet, at noget identitet bliver usynlig, og at potentielle ikke bliver udmnyttet ordentligt. Når der ikke er flere kvinder i toppen af dansk erhvervsliv eller flere mandlige pædagoger, så skyldes det også den måde, vi socialiserer køn i kulturen. I privaten og gennem de offentlige rum, som børn møder på deres vej. Hvis vi ønsker det, kunne det være, at vi skulle tænke over, hvordan vi socialiserer de børn, som vi senere ønsker skal kunne udnytte vores samfunds demokratiske muligheder.«